



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Concilivm Toletanvm I. Novemdecim Episcoporvm, tempore Anastasii,
Honorii & Arcadii, Stilicone consule habitum, aera 438. anno Domini 400.
Patrono episcopo praesidente, sub die septimo Idus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

conum elegerunt, & iudicium defuncti Constantinopoli inchoatum hic aboluerunt, sexque episcopos per simoniam ab ipso ordinatos deposuerunt. Hæc Palladius in vita Chrysof. Socrates lib. 6. cap. 10. Sozom. lib. 8. cap. 6. Vide Baron. anno 400. numero 73. & sequentibus.

^a CONCILIVM TOLETANVM ^b I.

^c NOVEMDECIM EPISCOPORVM,
tempore Anastasii, Honorii & Arcadii, ^d Stilicone consule habitum, æra 438. anno Domini 400. Patrono episcopo præfidente, sub die septimo Idus Septembris.

TITVLI CAPITVLORVM.

- | | |
|--|--|
| I. De presbyteris & diaconibus, si post ordinationē filios genuerint. | XII. Vt nullus clericus de episcopo suo recedat, & ad alium se transferat. |
| II. Vt pœnitentes, si necessitas cogat, lectores aut ostiarii fiant. | XIII. De his qui in ecclesiam intrant, & non communicant, ut excommunicentur. |
| III. De his qui viduas acceperint, ne diacones efficiantur. | XIV. De eo qui acceperit eucharistiam, & non * sumpserit, ut sa-
crilegus repellatur. |
| IV. Vt subdiaconus, si defuncta uxore aliã duxerit, ostiarius fiat. | XV. De his qui excommunicantur a sacerdotibus, ut nullus ad eos accedat. |
| V. Vt cuiuslibet ordinis clericus, si ad ecclesiam non venerit, deponatur. | XVI. Deuota si adulterauerit, decem annos pœniteat; si maritum duxerit, non permitendam ad pœnitentiam, nisi maritus decesserit. |
| VI. Vt religiosa puella virorum familiaritatem non habeat. | XVII. De eo qui uxorem habet, si concubinam habuerit, ut non communicet. |
| VII. Vt clericus, cuius uxor peccauerit, præter necem, potestatem habeat distringendi eam, & cum ea cibum non sumat. | XVIII. Si sacerdotis vidua, vel Leuita, maritum acceperit, nisi finem tantum communionem accipiat. |
| VIII. De eo qui post baptismum militauerit, ut ad * diaconum non promoueat. | XIX. Si sacerdotis vel diaconi filia religiosa peccauerit, nisi tantum communionem accipiat. |
| IX. Vt nulla professa vel vidua, absente sacerdote, in domo sua sacerdotale officium vel lucernale impleat. | XX. Vt præter episcopum, nullus chrisma conficiat. |
| X. Vt nullus obligatum cuiquam, absque consensu domini vel patroni, clericum faciat. | XXI. De regulis fidei catholica contra Priscillianos. |
| XI. Vt si quis potentium quemlibet spoliauerit, & admonente episcopo non reddiderit, excommunicetur. | |

* diaconum
INTI

CON-

ANNO
CHRISTI
400.

P R Æ F A T I O.

CONVENIENTIBVS episcopis in ecclesia, Toletu, id est, * Patruinus, Marcellus, Aphrodisius, * Licianus, Iu-
cundus, Seuerus, Leonas, Hilarius, ° Olympius, Ortizius,
* Alicia-
nus,
* Lampad-
dius,
Asturius, * Lampadius, Serenus, Florius, Leporius, Stadius,
Aurelianus, Lāpadius, Exuperantius de Gallicia, Lucensis
conuentus, municipii^f Celenis, omnes decem & nouem
isti sunt, qui & aliis gestis aduersus Priscilliani sectatores,
* dedere
& hæresim quam adstruxerat, libellarem * direxere sen-
tentiam. Confidentibus presbyteris, adstantibus diaconi-
bus, & ceteris qui intererant Concilio, congregatis, * Pa-
tronus
tronus episcopus dixit: Quoniam singuli cœpimus in ec-
clesiis nostris facere diuersa, & inde tanta scandala sunt,
quæ vsque ad schisma perueniunt, si placet, communi
Concilio decernamus, quid ab omnibus episcopis in ordi-
nandis clericis sit sequendum. Mihi autem placet^h consti-
tuta primitus Concilii Nicæni perpetuo esse seruanda, nec
ab iis esse recedendum. Episcopi dixerunt: Hoc omnibus
placuit: ita vt si quis cognitis gestis Concilii Nicæni, aliud
quam statutum est, facere præsumpserit, & non in eo per-
* hic
seuerandum putauerit, * tunc excommunicatus habeatur,
nisi per correptionem fratrum emendauerit errorem.

C A P I T V L A.

I.

Placuit, vt diacones, si vel integri, vel casti sint, In decret.
Iuon. lib. 3.
& continentis vitæ, etiamsi vxores habeant, in mi-
nisterio constituentur: ita tamen, vt si qui etiam
ante interdictum, quod per * Lusitanos episcopos
* priores
ante nos
episc.
constitutum est, incontinenter cum vxoribus suis
vixerint, presbyterii honore non cumulentur. Si
quis vero ex presbyteris ante interdictum filios sus-
* admit-
tatur.
ceperit, de presbyterio ad episcopatum non * per-
mittatur.

II.

Item placuit, vt * de pœnitente non admittatur Dist. 50.
Placuit.
& in dec.
Iuon. lib. 6.
ad clerum, nisi tantum si necessitas aut vsus exegerit,

Concil. Tom. 3.

Cccc

cap. 138. &
Burchar.
li. 1. cap. 37.

* inter ostiarios deputetur, vel inter lectores: ita vt euangelia & Apostolum non legat. Si qui autem ante ordinati sunt diacones, inter subdiacones habeantur: ita vt manum non imponant, aut sacra non contingant. * Pœnitente vero dicimus de eo, qui post baptismum, aut pro homicidio, aut pro diuersis criminibus, grauissimisque peccatis publicam pœnitentiam gerens, sub * cilicio, diuino fuerit reconciliatus altario.

III.

Item constituit sancta Synodus, vt lector fidelis, si viduam alterius vxorem acceperit, amplius nihil sit, sed semper lector habeatur, aut forte subdiaconus.

IV.

Subdiaconus autem, defuncta vxore, si aliam duxerit, ab officio in quo ordinatus fuerat, remouetur, & habeatur inter ostiarios, vel inter lectores: ita vt euangeliū & * Apostolum non legat; propterea, ne qui ecclesiæ seruiert, publicis officiis seruire videatur. Qui vero tertiam, quod nec dicendum aut audiendum est, acceperit, abstentus biennio, postea inter laicos reconciliatus per pœnitentiam, communicet.

V.

Burch. lib. 2.
c. 141. De
cre. luon.
part. 6. ca.
24j.

Presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus, vel quilibet ecclesiæ deputatus clericus, si intra ciuitatem fuerit, vel in loco in quo ecclesia est, aut castello, aut vico, aut villa, & ad ecclesiam ad sacrificium quotidianum non accesserit, clericus non habeatur, si * castigatus per satisfactionem veniam ab episcopo * noluerit promereri.

ANNO
 CHRISTI
 400.

VI.

Item neque puella Dei aut familiaritatem ha-
 beat cum confessore, aut cum quolibet laico, sibi
 sanguinis alieni: aut conuiuium sola adeat, nisi vbi
 sit seniorum frequentia, aut honestorum, aut vi-
 duarum honestarumque; vbi honeste confessor
 quilibet, cum plurimorum testimonio, conuiuium in-
 teresse poterit. Cum lectoribus autem in ipso-
 rum domibus non admittendas penitus, nec vi-
 dendas; nisi forte consanguinea soror sit, vel v-
 terina.

VII.

Placuit, vt si quorumcumque clericorum vxores peccauerint (ne forte licentiam peccandi plus habeant) accipiant mariti earum hanc potestatem, præter necem, custodiendi ac ligandi in domo sua, ad ieiunia salutaria non mortifera cogentes: ita vt inuicem sibi clerici pauperes auxilium ferant, si seruitia forte non habeant. Cum vxoribus autem ipsis quæ peccauerint, nec cibum sumant; nisi forte ad timorem Dei, acta pœnitentia, reuertantur.

33. q. 2.
 Placuit, vt
 si quocum-
 que. Dec.
 Iuo. p. 8.
 cap. 23j.

VIII.

Si quis post baptismum militauerit, & chlamydem sumpserit, aut * cingulum; etiamsi grauiora non admiserit, si ad clerum admissus fuit, diaconii non accipiat dignitatem.

Dist. 51. Si
 quis post
 baptim.

* cingu-
 lum ad
 necan-
 dos fide-
 les, etiã

IX.

Nulla professa, vel vidua, absente episcopo vel presbytero, in domo sua antiphonas cum confessore, vel seruo suo faciat: lucernarium vero, nisi

Concil. Tom. 3.

Cccc ij

in ecclesia, non legatur; aut si legitur in villa, præfente episcopo vel presbytero vel diacono, legatur.

X.

Dist. 53.
c. Si quis
obligatus
est. Et ha-
betur in-
ter Cano-
nes a Mar-
tino Bra-
ca. i. episco-
po colle-
ctos c. 46.

Clericos, si qui obligati sunt, vel * pro æqua-
tione, vel * genere alicuius domus, non ordinan-
dos, nisi probatæ vitæ fuerint, & patronorum con-
sensus accesserit.

XI.

24. q. 3. Si
quis de po-
tent.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet
pauperiorem, aut religiosum expoliauerit, & man-
dauerit ad ipsum episcopus, vt eum audiat; & si con-
temperit, inuicem mox scripta percurrant per om-
nes prouinciæ episcopos, & quoscumque adire
potuerint; vt excommunicatus * habeatur, donec
* audiatur, vt reddat aliena.

XII.

Item, vt liberum vlli clerico non sit, discedere
de episcopo suo, & alteri episcopo communicare:
nisi forte ei, quem episcopus alius libenter habeat
de hæreticorum schismate discedentem, & ad fi-
dem catholicam reuertentem. Si qui autem de ca-
tholicis discesserint, & in communionem eorum vel
palam, vel occulte, * qui vel excommunicati sunt,
vel per sententiam iam notati, fuerint inuenti, ha-
beant illorum ad quos ire voluerunt, etiam in * dam-
nationem consortium.

XIII.

De conf. d.
2. Hi qui in-
trant.

De his qui intrant in ecclesiam, & deprehen-
duntur nunquam communicare, admoneantur, vt * qui
si non communicant, ad pœnitentiam accedant; si
communicant, non * super abstineantur; si non fe-
cerint, abstineantur.

ANNO
CHRISTI
400.

XIV.

Si quis autem acceptam a sacerdote eucharistiam non sumpserit, velut sacrilegus propellatur.

XV.

* Si quis laicus abstinetur, ad hunc, vel ad domum eius, clericorum vel religiosorum nullus accedat. Similiter & clericus si abstinetur, a clericis deuitetur. Si quis cum illo colloqui aut conuiuari fuerit deprehensus, etiam ipse abstineatur. Sed hoc pertineat ad eos clericos, qui eius sint episcopi, & ad omnes, qui commoniti fuerint de eo qui abstinetur, siue laico, siue clerico.

11. qu. 3. Si quis laicus abst. Adducitur ex Concilio Toletano. Canon II. vocaturque ibi Concilium primū Toletan. Dec. Iuo. p. 13. c. 30.

XVI.

*in ecclesia censemus * veram Deuotam peccantem non recipiendam * in ecclesiam, nisi peccare desierit, & desinens egerit * aptam pœnitentiam decem annis, recipiat communionem. Prius autem quam in ecclesia admittatur ad orationem, ad nullum conuiuium Christianæ mulieris accedat. Quod si admissa fuerit, etiam hæc quæ eam recepit, habeatur abstenta. Corruptorem etiam par pœna constingat. Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad pœnitentiam, nisi adhuc viuente ipso viro, caste viuere cœperit, aut postquam ipse decesserit.

27. q. 1. Deuo: am peccantem non. Er in cap. Mart. c. 31.

XVII.

* fidelis Si quis habens vxorem fidelem, * si concubinam habeat, non communicet. Ceterum qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet, a communione non repellatur; tantum vt vnus mulieris, aut vxoris, aut concubinæ (vt ei placuerit) sit coniunctione contentus; alias vero viuens

Dist. 34. c. Is qui non habet. Iuo p. 8. c. 64. In notis decreti Gregoriani exponitur hoc decretū, de iusta concubina, ex sentent. B. August. lib. de bono

Cccc iij

coniugali,
quæ est v-
xor minus
solenniter
ducta.

abiiciatur, donec desinat, & per pœnitentiam reuertatur.

ANNO
CHRISTI
470.

XVIII.

Si qua vidua episcopi, siue presbyteri, aut diaconi, maritum acceperit, nullus clericus, nulla religiosa cum ea conuiuium sumat, nunquam communicet; morienti tantum ei sacramentum subueniat.

XIX.

Episcopi, siue presbyteri, siue diaconi filia, si Deo deuota fuerit, & peccauerit, & maritum duxerit; si eam pater vel mater in affectum receperint, a communione habeantur alieni. Pater vero causas in Concilio se nouerit præstaturum: mulier vero non admittatur ad communionem, nisi marito defuncto, egerit pœnitentiam. Si autem uiuente eo, secesserit, & pœnituerit, vel petierit communionem, * in ultimo vitæ deficiens, accipiat communionem.

* nulla
modo o-
si ven-
ficien-
acc.

XX.

Quamuis pene vbique custodiatur, vt absque episcopo chrisma nemo conficiat; tamen quia in aliquibus locis vel prouinciis, presbyteri dicuntur chrisma conficere, placuit ex hac die nullum alium, nisi episcopum chrisma facere, & per diocesim destinare: ita vt de singulis ecclesiis ad episcopum ante diem Paschæ diaconi destinentur, aut subdiaconi; * vt confectum chrisma ab episcopo destinatum ad diem Paschæ * possit occurrere. Episcopo sane certum est omni tempore licere chrisma conficere: sine conscientia autem episco-

* vt con-
festin-
* possit
ad rign-
defect-

ANNO
 CHRISTI
 400.
 * presby-
 tery age-
 re prælu-
 mant.
 * non nisi

pi, nihil penitus * faciendum. ^m Statutum vero est, diaconum non chrismare, sed presbyterum, absente episcopo; præsentem vero, * si ab ipso fuerit præceptum. Huiusmodi constitutionem meminerit semper archidiaconus, vel præsentibus, vel absentibus episcopis suggerendam; ut eam episcopi custodiant, & presbyteri non relinquunt.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

* Patro- nus	* Patruinus episcopus subscripsi.	Marcellus episcopus subscripsi.
	Aphrodisius episcopus subscripsi.	* Licianus episcopus subscripsi. * Alicianus
	Seuerus episcopus subscripsi.	Leonas episcopus subscripsi.
	Hilarius episcopus subscripsi.	Olympius episcopus subscripsi.
* Orti- gius * Astu- rius	* Ortizius episcopus subscripsi.	Iocundus episcopus subscripsi.
	* Asterius episcopus subscripsi.	Lampadius episcopus subscripsi.
	Serenus episcopus subscripsi.	Florus episcopus subscripsi.
	Leporius episcopus subscripsi.	* Stadius episcopus subscripsi. * Eusto- chius
	Aurelianus episcopus subscripsi.	Exuperantius episcopus subscripsi.
	Lampadius episcopus subscripsi.	

ⁿ **I**NCIPIT regula fidei catholicæ contra omnes hæreses, & quam maxime contra * Priscillianos, quam episcopi Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitani & Bæтики fecerunt, & cum præcepto papæ vrbis Romæ Leonis, ad Balconium episcopum Gallicia transmissit. ^o Ipsi etiam & supra scripta viginti Canonum capitula statuerunt in Concilio Toletano.

* vnum
 verum
 Deum
 * facta

CREDIMVS in * vnum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, visibilem & invisibilem factorem, per quem * creata sunt omnia in cælo & in terra: hunc vnum Deum, & hanc vnam esse diuinæ substantiæ Trinitatem: Patrem autem non esse ipsum Filium, sed habere Filium, qui Pater non sit: Filium non esse Patrem, sed Filium Dei de Patris esse natura: Spiritum quoque paracletum esse, qui nec Pater sit ipse, nec Filius, sed a Patre Filioque procedens. Est ergo ingenuus Pa-

De hac regula habes in primo Bracar. C6. cil. in principio.

Matth. 3.
Marc. 1.
Luc. 3.
Iou. 16.
Iou. ibid.

ter, genitus Filius, non genitus Paracletus, sed a Patre Filioque procedens. Pater est, cuius vox hæc est audita de cælis: *Hic est filius meus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite.* Filius est, qui ait: *Ego a Patre exiui, & a Deo veni in hunc mundum.* Paracletus spiritus est, de quo Filius ait: *Nisi abiero ego ad Patrem, Paracletus non veniet ad vos.* Hanc Trinitatem personis distinctam, substantia unitam, virtute & potestate & maiestate indiuisibilem, indifferentem; præter hanc nullam credimus diuinam esse naturam, vel angeli, vel spiritus, vel virtutis alicuius, quæ Deus esse credatur. Hunc igitur Filium Dei, Deum natum a Patre ante omne omnino principium, sanctificasse vterum Mariæ virginis, atque ex ea verum hominem, sine virili generatum semine suscepisse, duabus dumtaxat naturis, id est deitatis & carnis, in vnam conuenientibus omnino personam, id est Dominum nostrum Iesum Christum: nec imaginarium corpus, aut phantasmatis alicuius in eo fuisse, sed solidum, atque verum: hunc & e-
furisse, & sitisse, & doluisse, & fleuisse, & omnes corporis iniurias pertulisse; postremo a Iudæis crucifixum, & sepultum tertia die resurrexisse; conuersatum postmodum cum discipulis suis, & quadragesima post resurrectionem die ad cælum ascendisse. Hunc Filium hominis etiam Dei Filium dici; Filium autem Dei Dominum Filium hominis appellamus. Resurrectionem vero futuram humanæ credimus carnis, animam autem hominis non * diuinam esse substantiam aut deiparem, sed creaturam dicimus diuina voluntate creatam.

I. Si quis autem dixerit, aut crediderit, a Deo omnipotenti mundum hunc factum non fuisse, atque eius omnia instrumenta, anathema sit.

II. Si quis dixerit, atque crediderit, Deum Patrem eundem esse Filium atque Paracletum, anathema sit.

III. Si quis dixerit, vel crediderit, Dei Filium eundem esse Patrem vel Paracletum, anathema sit.

IV. Si quis dixerit, vel crediderit, Paracletum vel Patrem esse, vel Filium, anathema sit.

V. Si quis dixerit, vel crediderit, carnem tantum sine anima a Filio Dei fuisse susceptam, anathema sit.

ANNO
CHRISTI
400.

VI. Si quis dixerit, vel crediderit Christum innascibilem esse, anathema sit.

VII. Si quis dixerit, vel crediderit, deitatem Christi

* nascibilem
* conuertibilem esse, vel passibilem, anathema sit.

VIII. Si quis dixerit, vel crediderit, alterum Deum esse priscae legis, alterum euangeliorum, anathema sit.

IX. Si quis dixerit, vel crediderit, ab altero Deo mundum factum fuisse, & non ab eo, de quo scriptum est: In principio fecit Deus caelum & terram: anathema sit.

X. Si quis dixerit, vel crediderit, corpora humana non resurgere post mortem, anathema sit.

XI. Si quis dixerit, vel crediderit, animam humanam Dei portionem, vel Dei esse substantiam, anathema sit.

XII. Si quis dixerit, vel crediderit, alias scripturas, praeter quas ecclesia catholica recipit, in auctoritate habendas, vel esse venerandas, anathema sit.

XIII. Si quis dixerit, vel crediderit, deitatis & carnis vnā esse in Christo naturam, anathema sit.

XIV. Si quis dixerit, vel crediderit, esse aliquid, quod se extra diuinam Trinitatem possit extendere, anathema sit.

XV. Si quis astrologiae, vel mathesi existimat esse credendum, anathema sit.

* licet habere
XVI. Si quis dixerit, vel crediderit, coniugia hominum, quae secundum legem diuinam * licita habentur, execrabilia esse, anathema sit.

* hominum
XVII. Si quis dixerit, carnes auium vel pecorum, quae ad escam datae sunt, non tantum pro castigatione * corporis abstinentias, sed execrandas esse, anathema sit.

XVIII. Si quis in his erroribus Priscilliani sectam sequitur, vel profitetur, aut aliud in salubri baptismo contra sedem sancti Petri faciat, anathema sit.

INCIPIVNT EXEMPLARIA PROFESSIONVM
IN CONCILIO TOLETANO,
contra sectam Priscilliani.

AEra ccccxxxviii.

POST habitum iam Concilium Kalend. Septemb. tertio
Nonas Septembris, post diuersas cognitiones tunc ha-
Concil. Tom. 3. D d d d

bitas, sub die octauo Iduum Septembrium excerpta sunt de plenariis gestis professiones domini Symphosii, & domini Dictinii, sanctae memoriae episcoporum, & domini sanctae memoriae Comasii, tunc presbyteri, quas inter reliquos habuerunt in Concilio Toletano, de damnatione Priscilliani, vel sectae eius, in hunc modum: Post aliquanta, & inter aliquanta eodem tempore acta, Dictinius episcopus dixit: Audite me, optimi sacerdotes, corrigite omnia: quia vobis correctio data est. Scriptum est enim: *Matth. 16.* Vobis datae sunt clauae regni caelorum. Sed peto a vobis, vt clauae nobis regni, non portae aperiantur inferni. Haec, si dignamini, omnia ante oculos pono. Hoc enim in me reprehendo, quod dixerim vnam Dei & hominis esse naturam. Item dixit: Ego non solum correctionem vestram rogo, sed & omnem praesumptionem meam de scriptis meis arguo, atque condemno. Itē dixit: Sic sensi, testis est Deus. Si erraui, corrigite. Item dixit: Et paulo ante dixi, & nunc iterum repeto: In priori comprehensione mea, & in principiis conuersionis meae, quaecumque conscripsi, omnia me toto corde respuere. Item dixit: Excepto nomine Dei, omnia anathematizo. Item dixit: Omnia quae inueniuntur contra fidem, cum ipso auctore condemno. Symphosius episcopus dixit: Iuxta id quod paulo ante lectum est in membrana nescio qua, in qua dicebatur filius innascibilis, hanc ego doctrinam, quae aut duo principia dicit, aut filium innascibilem, cum ipso auctore damno, qui scripsit. Item dixit: Ego sectam quae recitata est, damno cum auctore. Item dixit: Date mihi chartulam; ipsis verbis condemno. Et cum accepisset chartulam, de scripto recitauit: Omnes libros haereticos, & maxime Priscilliani doctrinam, iuxta quod hodie lectum est, vbi innascibilem filium scripsisse dicitur, cum ipso auctore damno. Comasius presbyter dixit: Nemo dubitet, me cum domino meo episcopo sentire, & omnia damnare quae damnauit, & nihil eius praeferre sapientiae, nisi solum Deum. Atque ideo nolo me dubitetis aliud esse facturum, aliterve senturum, quam quod professus est: ac proinde quomodo dixit episcopus meus, quem sequor; quidquid ille damnauit, & ego damno.

Aera, qua supra, sub diem tertium Iduum Septembrium, professiones sanctae memoriae episcoporum do-

mini Symphosii, & domini Dictinii, & sanctæ memoriae Comasii tunc presbyteri. Comasius presbyter dixit: Non timeo frequenter dicere, quod semel dixissem, ut gaudeam. Sequor auctoritatem episcopi mei Symphosii; sequor sapientiam senis. Sentio quod dixi; si iubetis, ex chartula relegam. Omnes id sequantur, qui voluerint vestro habere consortio. Et Comasius presbyter ex chartula legit: Cum catholicam & Nicænam fidem sequamur omnes, & scriptura recitata sit, quam Donatus presbyter, ut legitur, ingessit, ubi Priscillianus innascibilem esse filium dixit, constat hoc contra Nicænam fidem esse dictum: atque ideo Priscillianum huius dicti auctorem, cum ipsius dicti peruersitate, & quos male condidit libros, cum ipso auctore condemno. Symphosius episcopus dixit: Si quos male condidit libros, cum ipso auctore condemno. Dictinius episcopus dixit: Sequor sententiam domini mei & patris mei, & genitoris & doctoris mei, Symphosii: Quæcumque locutus est, loquor. Nam scriptum legitur: Si quis vobis aliter euangelizauerit præterquam ^{1. Theff. 6.} quod euangelizatum est vobis, anathema sit: & idcirco omnia quæ Priscillianus aut male docuit, aut male scripsit, cum ipso auctore condemno.

EXEMPLAR DIFFINITIVÆ SENTENTIÆ
TRANSLATÆ DE GESTIS.

DIE qua supra, episcopi dixerunt: Legatur scriptura sententiæ. Et legit: Etsi diu deliberâtibus verum, post Cæsaraugustanum Concilium, in quo sententia in certos quosque dicta fuerat, sola tamen vna die, præfente Symphosio, qui postmodum declinando sententiam, præfens audire contempserat, arduum nobis esset audire iam dictos, literis tamen sanctæ memoriæ Ambrosii, quas post illud Concilium ad nos miserat; ut si condemnassent quæ perperam egerant, & implessent conditiones quas præscriptas literæ continebant, reuerterentur ad pacem (adde quæ sanctæ memoriæ Siricius papa suafisset) magnam nos constat præstitisse patientiam: & si prius indictum in Toletana vrbe Concilium declinarant, ad quod illos euocaueramus, & audissemus, cur non implessent conditiones, quas sibi ipsi, sancto Ambrosio præfente & audiente,

Concil. Tom. 3.

Dddd ij

posuissent, patuit respondisse Symphosium, se a recitatione eorum quæ dicebant martyres, recessisse, ac dehinc deceptum tentumque, per plurimos secus aliqua gessisse reperimus, nullis libris apocryphis, aut nouis scientiis, quas Priscillianus composuerat, inuolutum: Dictinium epistolis aliquantis pene lapsum, quas omnes sua professione condemnans, correctionem petens, veniam postularet. Quem constat, vt Symphosius fecit, quæcumque contra fidem catholicam Priscillianus scripserat, cum ipso auctore damnasse. Ceterum extortum sibi de multitudine plebis probaret Symphosium, vt ordinaret Dictinium episcopum, quæ sanctus Ambrosius decreuisset, bonæ pacis locum tenere presbyterii, non accipere honoris augmentum. Confitentur etiam illud, quod alios per diuersas ecclesias ordinassent, quibus deerant sacerdotes; habentes hanc fiduciam, quod cum illis propemodum totius Gallicia sentiret plebium multitudo. Ex quibus ordinatus est Paternus Bracarenensis ecclesie episcopus. In hanc vocem confessionis primus erupit, & sectam Priscilliani se scisse, sed factum episcopum liberatum se ab ea, lectione librorum sancti Ambrosii, esse, iuraret.

Paternus
Bracarensis.

Isonius epi-
scopus.

Item Isonius nuper baptizatum se a Symphosio, & episcopum factum, hoc se tenere, quod in presenti Concilio Symphosius professus est, respondit.

Vegetinus.

Vegetinus vero olim ante Casaraugustanum Concilium episcopus factus, similiter libros Priscilliani cum auctore damnauerat; vt de ceteris acta testantur. De quibus qui consuluntur episcopi, iudicabunt.

Herenas.

Herenas clericos suos sequi maluerat; qui sponte, nec interrogati, Priscillianum catholicum, sanctumque martyrem clamassent; atque ipse vsque ad finem, catholicum hunc esse dixisset, persecutionem ab episcopis passum. Quo dicto omnes sanctos, iam plurimos quiescentes, aliquos in hac luce durantes, suo iudicio deduxerit in reatum. Hunc cum his omnibus, tam suis clericis, quam diuersis episcopis, hoc est, Donato, Acurio, Emilio, qui ab eorum professione recedentes, maluissent sequi confortium perditorum, decernimus ab sacerdotio submouendum, quem constaret etiam de reliquis verbis suis conuictum per tres episcopos, multos quoque presbyteros, siue

ANNO
CHRISTI
400.

diaconos, cum periurio esse mentitum. Vegetinum autem, in quem nulla specialiter dicta fuerat ante sententia, data professione, quam Synodus accepit, statuimus communioni nostrae esse reddendum. Paternum, licet pro catholica fidei veritate, & publicatae haereticis errore, libenter amplexi, ecclesiam, in qua episcopus fuerat constitutus, tenere permisimus; recepturi etiam in nostram communionem cum sedes apostolica rescripserit. Reliqui, qui ex prouincia Gallæcia ad Concilium conuenerant, & in Symphosii semper communionem durauerant, accepta forma a Concilio missa, si subscripserint, etiam ipsi in caelestis pacis contemplatione consistant; expectantes pari exemplo, quid papa qui nunc est, quid sanctus Simplicianus Mediolanensis episcopus, reliquique ecclesiarum rescribant sacerdotes. Si autem subscriptionem formae quam misimus, non dederint, ecclesias quas detinent, non retineant; neque his communicent qui reuersi de Synodo, datis professionibus ad suas ecclesias reuerterunt. Sane Vegetinum solum cum Paterno communicare decreuimus. Symphosius autem senex religiosus, qui quod egerit supra scripsimus, in ecclesia sua consistat, circumspiciat circa eos quos ei reddemus, futurus, inde expectabit communionem, unde prius spem futurae pacis acceperat. Quod obseruandum etiam Dictinio & Anterio esse decreuimus. Constituimus autem, priusquam illis per papam, vel per sanctum Simplicianum communicatio reddatur, non episcopos, non presbyteros, non diaconos ab illis ordinandos; ut sciamus si vel nunc sciant, sub conditione remissi, tandem synodicae sententiae praestare reuerentiam. Meminerint autem fratres & coepiscopi nostri enixe excubandum, ne quis communionem depulsus, collectiones faciat per mulierum domos, & apocrypha quae damnata sunt, legant; ne communicantes his, pari societate teneantur. Quoniam quicumque has susceperint, certum est, eos etiam grauiori sententia retinendos esse. Fratri autem nostro Ortygio ecclesias, de quibus pulsus fuerat, pronuntiamus esse reddendas.

Epistola Innocentii ad Synodum Toletanam scripta, quam hic Gasias subiungit, infra inter epistolas eiusdem Innocentii vigesima tertia extat. Vide quae ibi notabimus.

FRAGMENTA SVB TITVLO
CONCILIORVM TOLETANORVM,

*Vel corrupte, vel falso citata, cum in his Conciliis non inueniantur;
per eundem Garfiam Loaisam collecta.*

EX CONCILIO QVARTO TOLETANO.

Cap. 8.

27. q. 1. De
viduis.
Burch. lib. 8.
c. 48. Iuo
pa. 8. c. 66.

De viduis & puellis, quæ habitum religionis in domibus propriis, tam a parentibus, quam per se mutauerunt, si postea contra instituta patrum, vel præcepta Canonum, coniugia crediderint copulanda, tamdiu vtræque habeantur a communione suspensæ, quousque quod illicite perpetraverunt, emendent: quod si emendare neglexerint, a communione & omnium Christianorum conuiuiuo perpetuo sint sequestrata.

EX CONCILIO TOLETANO.

* Relata est coram sancta Synodo querimonia plebium, quod sint quidam episcopi, nolentes ad prædicandum, vel ad confirmandum suas per annum parochias circumire; qui tamen exigunt, vt mansiones, quibus in professione vti debuerant, aliquo precio redimant, qui parare debebant. Quæ duplex infamia negligentia & auaritia, sanctæ Synodo magno fuit horrore. Statuerunt itaque ne quis ultra exerceat illud cupiditatis ingenium, & vt sollicitiores sint episcopi de suis gregibus visitandis.

* 10. quæst. 1. Relata. Burch. l. 1. c. 229. Iuo p. 5. c. 341. In lib. M.S. priuilegiorum eccles. Toletanæ citatur hoc cap. tamquam quarti Concilii Toletani. Verum Burch. & Iuo citant ex Concilio Triburicensi, tempore Arnulphi regis.

EX CONCILIO TOLETANO.

12. q. 2. Sancimus.
In collectione Canonum incerti auctoris, quæ est in bibliotheca Vaticana, attri-

Sancimus omnibus episcopis curam laicorum instare; vt si quos in fide Christi inuenerint, nimio affectu diligant. Et insuper informamus, vt si aliqua ab ipsis accipiant dona, statim in quatuor diuidant partes; ita vt prima pars secundum apostolorum præcepta, titularum, necnon cæmeteriorum restorationibus diligenter attribuat; se-

ANNO
 CHRISTI
 400.

cunda clericis; tertia cunctis pauperibus; quarta vero aduenis. buitur Sil-
 uestro P.

EX CONCILIO TOLETANO.

Plures baptismales ecclesie in vna terminatione esse non possunt, sed vna tantum cum capellis suis. Et si contentio fuerit de terminatione duarum matricum, plebes vtrarumque decernant: & si non conuenerint, lis Dei iudicio decernatur. 16. q. 1. Plu-
 res baptif.
 Burc. li. 3.
 c. 22. Iuo
 pa. 3. ca. 27.
 qui illud ex
 Concil. A-
 quisgranf.
 citat.

EX CONCILIO TOLETANO.

Congregatio debet sibi eligere abbatem, post abbatifui mortem; vel eo viuente, si ipse decefferit, vel peccauerit. Episcopus enim non debet abbatem violenter retinere in loco suo. Ipse autem non potest aliquem ordinare de suis propinquis, vel amicis, sine voluntate fratrum. 16. q. 7. Cõ-
 gregatio.
 Burc. lib. 3.
 c. 86. Iuo
 p. 7. c. 104.

EX CONCILIO TOLETANO.

Statutum est a sacro conuentu, vt si quis sponsam alterius rapuerit, publica pœnitentia mulctetur, & sine spe coniugii maneat. Et si ipsa eidem crimini consentiens non fuerit, licentia nubendi alii non negetur. Quod si post hæc coniungere se præsumpserit, vterque vsque ad satisfactionem anathematizetur. 27. q. 2. Sta-
 tutum. Bur.
 lib. 9. c. 36.
 Iuo pag. 8.
 cap. 175.

EX CONCILIO TOLETANO.

Officium vero archidiaconi est, euangelium, quando voluerit, legere, vel alicui de diaconis præcipere. Et quando episcopus missam canit, ad iussionem illius induant se Leuitæ vestimentis sacris, qualiter cum pontifice ad missam procedant. Omnem querimoniam, seu causam, vel iustitiam presbyterorum, vel diaconorum, vel subdiaconorum ipse debet deliberare, ordinare, & facere. Ideo vero strenuus, prouidus, cautus, vicem sui episcopi agens, episcopii totius curam habeat, & omne ecclesiasticum officium prouidendo, lectiones, aut responsoria in matrice ecclesia dare debet, & auscultare: in tantum, vt nullus euangelium, aut epistolam, responsoria, vel quamlibet in ecclesia lectionem legat, vel cantet, donec auscultetur ab ipso. Acolythos quoque ipse or- Decretal.
 lib. 1. cap. 2.
 Bernardus
 præposi.
 Papiensis,
 in collectio-
 ne decreta.
 li. 1. titul.
 15. cap. 3.

dinet, quis eorum candelabra, quis thuribulum deferre, quisve minorum in ecclesia aliqua officia agere debeat.

EX CONCILIO TOLETANO.

Deer. lib. 1.
tit. 24. c. 1.
Bern. præ-
posit. Pap.
lib. 1. tit.
16. cap. 1.
Burr. lib. 3.
cap. 50. Iuo
p. 6. cap. 20.

Vt archipresbyter sciat se subesse archidiacono, & eius præceptis sicut sui episcopi obedire; & quod specialiter pertinet ad eius ministerium, super omnes presbyteros in ordine presbyterali positos curam agere animarum, & assidue in ecclesia stare. Et in episcopi sui absentia, ad vicem eius, missarum solennia celebret, & collectam dicat, aut cui ipse iniunxerit.

EX CONCILIO TOLETANO.

Deer. lib. 1.
tit. 26. ca. 1.
Iuo p. 6. c.
20. Bern.
præposit.
Pap. lib. 2.
lit. 18. cap.
vnico.

Vt sciat se sacrista subiectum archidiacono, & ad eius curam pertinere custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius thesauri ecclesiastici, necnon quæ ad luminaria pertinent, siue in cera, siue in oleo.

EX CONCILIO TOLETANO.

Deer. lib. 1.
tit. 27. c. 2.
Bern. præ-
posit. Pap.
lib. 1. tit.
19. cap. 2.

Custos sollicitus esse debet de omni ornamento ecclesiæ, & luminariis, siue incenso; necnon & panem, & vinum omni tempore præparatum ad missam habere debet, & per singulas horas canonicas signum ex consensu archidiaconi sonare; vt oblationes omnes, seu elemosynas, seu decimas (cum eiusdem tamen consensu, absente episcopo) inter fratres diuidat. In his tribus ecclesiæ columnis (vt sanxit sancta Synodus) consistere debet alma mater ecclesiæ; vt ad hoc opus tales ordinentur, quales meliores & sanctiores esse viderint, vt nulla negligentia in sancta Dei ecclesiæ videatur. Hi tres, archidiaconus, archipresbyter, custos, simul iuncti, vno animo provide peragant & perfecte, & non sit inuidia neque zelus inter illos.

EX CONCILIO TOLETANO.

Burr. lib. 2.
cap. 23. Iuo
Decret. p.
6. cap. 38.

De rebus vero illorum, vel peculiari, qui a dominis propriis libertate donantur, vt ad gradus ecclesiasticos promoueri debeant, statutum est, vt in potestate dominorum consistat, quidquid ante libertatem habuerunt, vtrum illis concedere, an sibi retinere voluerint.

EX

EX CONCILIO TOLETANO.

Debent autem supra scriptæ ingenuitatis chartæ, non solum nomen illius qui has fieri rogat, sed etiam nomina sacerdotum & nobilium laicorum, qui ibi fuerint, in ordine digesta, cum signis propria manu impressis continere. Nam sine horum adstipulatione, pagina auctoritate testium nudata, pro nihilo deputatur. Oportet etiam ut locum, diem, annum, & principem, & indictiones in fine vel in margine annotatas habeat, in hunc modum: Actum in illa ciuitate, in domo S. Petri, Calendis illis, anno Dominicæ incarnationis illo, regnante illo rege, & presidente in cathedra supradictæ ciuitatis episcopo illo, indictione illa, in Dei nomine feliciter. Amen. Ait enim Romana auctoritas: Quæcumque leges sine die & consule fuerint prolata, non valeant.

Burc. lib. 2.
cap. 27. luo
p. 6. c. 128.

EX EODEM CONCILIO.

Instruendi sunt præterea laici, ut sciant, quod nullatenus alio loco manumittere proprios seruos, quos Dominicis castris aggregari decreuerunt, nisi in sacrosancta ecclesia, ordine supra notato. Quomodo enim clerici extra ecclesiam libertatem consequi possunt, qui a lege mundana extranei sunt? Et quibus interdicitur, ne ad sæculare iudicium procedant, quomodo sæculari iudicio a iugo seruitutis absoluantur? Sed fortasse dicit aliquis: Clericus fieri non permittitur, nisi ante susceptum clericatus officium, ingenuitatis dignitate potiatur. Reuera verum dicit: & ideo quod infirmari vel vituperari potest, præcaueri debet.

Burc. lib. 2.
cap. 28. luo
p. 6. c. 129.
Bern. præ-
posit. Pap.
l. 1. tit. 10.
c. 1.

EX EODEM.

Non solum autem qui ad clericatus ordinem promouendi sunt, in ecclesia manumittendi sunt, verum etiam hi quos quisque pro remedio animæ suæ emancipari vult: quia sic scriptum quippe est in pacto Francorum.

Burc. lib. 2.
cap. 29. luo
p. 6. c. 130.

EX EODEM CONCILIO.

Qui debitum sibi nexum, atque competens relaxat seruitium, premium in futuro apud Dominum sibi pro-

Burc. lib. 2.
cap. 30. luo
p. 6. c. 131.

Concil. Tom. 3.

Eccc

uenire non dubitet. Quapropter ego in Dei nomine ill. Anno
Caroli
460. pro remedio animæ meæ, vel æterna retributione, in ecclesia sancti Petri, vel illius sancti, sub præsentia episcopi vel sacerdotum ibi consistentium, ac nobilium laicorum, ante cornu altaris istius ecclesiæ, absoluo seruum meum Ill. per hanc chartam absolutionis & ingenuitatis, ab omni vinculo seruitutis; ita vt ab hac die & deinceps ingenuus sit, & ingenuus permaneat, tamquam si ab ingenuis parentibus fuisset natus vel procreatus. Eam pergat partem, quam maluerit, vel quam ei auctoritas canonica permittit; & sicut alii ingenui, vitam ducat ingenuam. Nulli autem heredum meorum, ac proheredum, nec cuiumque personæ alii quidquam debeat seruitutis vel libertatis obsequium, nisi soli Deo cui omnia subiecta sunt, vel pro cuius amore ipsum deuotus ad eius seruitium obtuli. Peculiare vero suum, quod ei Dominus dederit, vel deinceps Deo auxiliante laborare poterit, concessum in perpetuum habeat; vt inde faciat quidquid illi placuerit, secundum ecclesiasticas sanctiones. Si quis vero, quod futurum esse non credo, siue ego ipse, aut aliquis de heredibus meis, vel qualibet opposita persona contra hanc ingenuitatis chartam venire tentauerit, aut eam quolibet modo infringere voluerit, in primis iram Dei incurrat, & a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ extraneus efficiatur, & insuper cui litem intulit, sexaginta solidos persoluat, & quot repetit, euindicare non valeat; sed præsens ingenuitas, mea vel aliorum bonorum hominum manibus roborata, aut ad stipulatione subnixâ, omni tempore maneat inconuulsa.

EX EODEM. *Cap. 82.*

Burc. lib. 2.
cap. 31. Ino
p. 6. ca. 132.
Bernard.
præposit.
Pap. lib. 1.
tit. 10. c. 2.

De seruorum ordinatione, qui passim ad gradus ecclesiasticos indiscrete promouentur, placuit omnibus, cum sacris Canonibus concordare debere: & statutum est, vt nullus episcoporum deinceps eos ad sacros ordines promouere præsumat, nisi prius a dominis propriis libertatem consecuti fuerint. Et si quilibet seruus dominum suum fugiens aut latitans, aut adhibitis testibus munere conductis vel corruptis, aut qualibet calliditate vel fraude ad gradus ecclesiasticos peruenerit, de-

ANNO
CHRISTI
400.

cretum est vt deponatur, & dominus eius eum recipiat. Si vero auus aut pater ab alia patria in aliam migrans, in eadem prouincia filium genuerit, & ipse filius ibidem educatus, & ad gradus ecclesiasticos promotus fuerit, & vtrum seruus sit, ignotum sit; & postea veniens dominus illius, legibus eum acquisierit, sancitum est, vt si dominus eius illi libertatem dare voluerit, in gradu suo permaneat: si vero eum catena seruitutis a castris Dominicis abstrahere voluerit, gradum amittat: quia iuxta sacros Canones, vilis persona manens, sacerdotii dignitate fungi non potest.

EX EODEM CONCILIO. *Cap. 33.*

De ecclesiarum vero seruis, communi sententia est decretum, vt archiepiscopi per singulas prouincias constituti, nostram auctoritatem sequantur; suffraganei autem illorum exemplar illius penes se habeant: & quodcumque de familia ecclesie vtilis inuentus aliquis ordinandus est, in ambone ipsa auctoritas coram populo legatur, & coram sacerdotibus & omni clero, ante cornu altaris, sicut in nostra auctoritate continetur, remota qualibet caliditate, libertatem consequatur; & tunc demum ad gradus ecclesiasticos promoueatur.

Burc. lib. 2.
cap. 32. Iuo
p. 6. c. 133.

EX CONCILIO TOLETANO. *Cap. 6.*

Si quis presbyter ab episcopo suo fuerit degradatus, aut officio pro certis criminibus suspensus, & ipse per contemptum & superbiam aliquid de ministerio sibi interdicto agere presumpserit, & postea ab episcopo suo correptus, in certa presumptione perdurauerit; hic omnimodis excommunicetur, & ab ecclesia expellatur: & quicumque cum eo communicauerit, similiter se sciat esse excommunicatum. Similiter de clericis, laicis, vel feminis excommunicatis obseruandum est. Quod si aliquis ista omnia contempserit, & episcopus emendare potuerit minime, regis iudicio exilio damnetur.

Burc. lib. 2.
cap. 179. In
Canonibus
apostolorum.
Can. 29.

EX CONCILIO TOLETANO.

Ceterum presbyter si post ordinationem aliquid acquisierit, illud obseruandum est, quod in Ca-

Burc. lib. 3.
cap. 122. Iuo
p. 3. c. 97.

Concil. Tom. 3.

Eccc ij

nonibus de consecratis nihil habentibus constitutum est.

EX CONCILIO TOLETANO.

Burc. lib. 3.
cap. 136.

De his quæ ad parochianas ecclesias offeruntur, in terris, vineis, mancipiis, peculiis, antiquorum Canonum instituta seruentur; vt omnia in episcopi potestate consistant. De his autem, quæ altaribus offeruntur, tertia pars fideliter episcopis deferatur, duæ clericis, decimæ autem secundum quosdam, singulis annis, tertia pars, aut in tertio tota. Sed tamen nos sequentes Romanos, singulis annis quartam partem, aut in quarto totam episcopi recipiant.

EX CONCILIO TOLETANO.

Burc. lib. 3.
c. 188. luo
p. 3. c. 248.

Fugitios etiam seruos ecclesiasticos, domos suas aut familias deferentes, qui etiam si reuocati fuerint, teneri non possunt, simili ratione ab episcopo, si voluerit, aut si ita illi meruerint, distrahantur.

EX CONCILIO TOLETANO Cap. 5.

Burc. lib. 8.
cap. 7. luo
p. 7. c. 31.

Vt clerici qui se fingunt habitu & nomine monachos esse, & non sunt, omnimodis corrigantur, atque emendentur; vt vel veri monachi sint, vel veri canonici.

EX CONCILIO TOLETANO.

Burc. lib. 8.
c. 20. luo
p. 7. ca. 41.

Si aliquis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non præsterur. Et si intra tres annos, aut seruus, aut libertus, vel colonus quærat a domino suo, reddatur ei cum omnibus quæ attulit; fide tamen accepta de impunitate. Si autem intra triennium requisitus non fuerit, postea quæri non potest; nisi sit tam longe, quod inueniri non possit: sed tantum ea quæ in monasterium adduxit, dominus serui recipiat.

EX CONCILIO TOLETANO.

Burc. lib. 19.
cap. 76.

Quicumque in quadagesimæ diebus esum carniū præsumperit attentare, non solum reus erit resurrectionis Dominicæ, verum etiam alienus ab eiusdem diei sancta communione: & hoc illi cumuletur ad pœnam, vt

ANNO in ipsius anni curriculo ab omni esu carniū abstineat,
 CHRISTI 400. quia sacris diebus abstinentiæ oblitus est disciplinam.

EX CONCILIO TOLETANO.

De viris ordinatis, quorum occulta peccata sunt, nec manifeste ab aliquo argui possunt, si salubriter compuncti, pro peccatis suis confessionem episcopo, siue presbytero occulte faciunt, bonum mihi videtur, vt secundum id quod sibi decretum fuerit ab episcopo, siue presbytero, pœnitentiam agant, non trepide nec tarde, sed feruenter & solícite; ac si se veniam peccatorum a Domino percepturos, & gradum se retenturos confidant.

Burch. l. 19.
 c. 151. luo
 p. 15. c. 160.

EX EODEM Cap. 17.

De his etiam super quibus interrogasti, hoc est, de illa femina, quæ menstruum suum sanguinem immiscuit cibo vel potui, & dedit viro suo vt comederet; & de illa quæ semen viri sui in potu bibit, & de ea quæ testam hominis combussit igni, & viro suo dedit pro infirmitate vitanda, quali pœnitentia sint plectendæ: vt nobis videtur, tali sententia sunt feriendæ, sicut magi & arioli; quia magicam artem exercuisse noscuntur. Nam de his qui magicam artem exercuisse noscuntur, & qui auguria attendunt, & diuinationes obseruant, Theodori archiepiscopi gentis Anglorum constitutiones habemus, in quibus scriptum est: Qui immolat dæmoniis in minimis, vno anno pœniteat; qui vero in magnis, decem annis pœniteat.

Burch. l. 19.
 c. 152. luo
 p. 15. c. 165.

EX CONCILIO TOLETANO.

Ea quæ frequenti præuaricatione iterantur, frequenti & sententia condemnantur.

Burch. l. 19.
 c. 158. luo
 p. 15. c. 66.

EX CONCILIO TOLETANO.

Custos ecclesiæ, cui ea quæ ecclesiæ competunt, custodienda committuntur, oportet vt sui archidiaconi iussioni in cunctis obediat. In canonicis horis signa tintinabulorum pulsanda ipso archidiacono iubente, ab eo pulsentur: pallia vero, vel linteamina, altaria, seu cuncta vtenfilia ecclesiæ indefinenter custodiat: lampades & la-

Bernard.
 præposit.
 Pap. lib. 1.
 tit. 19. c. 1.

ternas in accendendo, seu in extinguendo peruigil exi-
stat; vt ne supra modum lucendo oleum deperat, aut
minus lucendo obscurior sit ecclesia; sed omnia cum dif-
cretionem agantur, quæ noscitur mater omnium virtu-
tum. Si vero is cui ecclesia custodienda traditur, minus
idoneus ad hoc peragendum extiterit, ab archidiacono
coerceatur, vt se emendet. Si autem indomitus perman-
ferit, archidiaconus episcopo nuntiando prouideat, vt
indecente eiecto, aptus domui Dei constituatur mini-
ster; vt omnia in laudem & nomen Domini fiant, qualiter
possit Deus in ecclesia placari ab obseruientibus sibi.

NOTÆ.

Toletanæ
vrbs de-
scriptio.

Concilium
nationale
fuit.

Tempus
Concili
Toletani I.

An hæc Synodus eadē sit cum illa, ad quam Innocētius scripsit.

^a *Toletanum.*] Toletanæ vrbs Hispaniæ metropolis meminere Ptolemæus lib. 1. cap. 6. Plinius lib. 3. cap. 3. Antoninus in itinera-rio. Concilium secundum Toletanum Can. 2. vocat hoc primum: *Relatus est*, inquit, *Canon Concilii primi Toletani, in quo præceptum est*, &c. Canon 14. Hæc vrbs multis nominibus, diuitiis, religione præclara est. Concilia, fidem & bonos mores concernentia, in ea plurima habita fuerunt. Huius archiepiscopus primatus titulo insignitur. Vide plura in theatro Braunii.

^b *Primum.*] Inter ea quæ nunc extant, primum sub Anastasio pontifice celebratum fuit anno Domini 400. Anastasii pontificatus tertio, Arcadii & Honorii septimo. Cum enim supra in actis Toletani Concilii sancti Simpliciani Mediolanensis episcopi adhuc viuentis expressa mentio habeatur, post annum Domini 400. non potuit hæc Synodus celebrata fuisse. Nam anno 401. Venerium Simpliciani successorem eidem Mediolanensi ecclesiæ successum fuisse constat ex legatione illa Afrorum, quæ Vincentio & Frauita consulis contigit prædicto anno Domini 401. de qua agemus paulo post infra in notis Concilii Africani secundi. Toletana Synodus secunda habita est circa tempora Ioannis secundi: posteriore posterioribus temporibus. Vnde Ambrosius Morales, qui ex antiquo scripto codice edidit acta Synodi Toletanæ, vir cum primis doctus & de ecclesiasticis antiquitatibus rerum Hispanicarum optime meritus, & post eum Garfias Loaisa opinantur hanc, quam sub Anastasio celebratam esse confitentur, eandem esse cum ea Toletana, ad quam Innocētius scripsit epistolam 23. infra extantem: idque senserunt ideo, quod putarint eodem anno primi consulatus Stiliconis Toletanum Concilium celebratum, defunctoque Anastasio Innocentium subrogatum fuisse. Sed cum verius sit, Anastasium, vt supra diximus in notis ad eius vitam, biennio post consulatum primum Stiliconis, obitumque Simpliciani Mediolanensis, vsque ad annum salutis 402. superuixisse; dubium non est illam Synodum, ad quam

ANNO
 CHRISTI
 400.

Innocentius Anastasii successor epistolam decretalem dedit, non sub Anastasio, sed Innocentio habitam, adeoque ab hac Toletana diuersam fuisse: nisi dicas, quod insolitum est, hoc prouinciale Concilium in annum sequentem propagatum esse. Hæc sententia magis confirmatur, quod Innocentius exordio epistolæ suæ fateatur, se frequenter nimiumque de schismate Hispaniæ componendo sollicitum fuisse, atque adeo non initio, sed post aliquot annos sedis suæ hanc epistolam scripsisse. Quod si ita est, has duas Toletanas diuersas Synodos esse, concedere oportet. Licet in vtraque de perperam factis ordinationibus actum foret, non tamen inde bene inferretur, easdem Synodos fuisse. Nam & longe ante primum Toletanum Concilium de iisdem tractatum est a Siricio papa in literis ab eo datis ad Hunerium Tarraconensem episcopum: diu enim multumque corrupta ordinationum disciplina Hispaniarum ecclesias exagita- uit; adeo vt huius Concilii tempore vlcus in schisma eruperit, vt constat ex præfatione Patroni supra in initio. Hæc Baron. anno 405. num. 43. & 44.

Sub Anasta-
 sio & Inno-
 centio To-
 leti diuersa
 Concilia
 habita fue-
 runt.

^c *Novemdecim episcoporum.*] Hinc colligo nationale fuisse Con-
 cilium, cum eo tempore sedes Toletana tot suffraganeos non haberet
 episcopos. Similiter de Eliberitano statuo, cum eodem episcopo-
 rum numero fuerit celebratum. Et in regula fidei, in calce huius
 Concilii posita, aduersus Priscillianiistas, dicitur: *Ipsi etiam & supra
 scripta viginti Canonum Capitula statuerunt in Concilio Toletano. Qui
 sunt ipsi, nisi præfules Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitani,
 Bætica, vt supra dicitur? Adde etiam quod in subscriptionibus
 Marcellus subscribit, qui fuit Hispalensis episcopus. Vnde his argu-
 mentis liquet fuisse nationale. Garfias.*

Concilium
 nationale
 fuit.

^d *Stilicone consule.*] Intellige consulatum Stiliconis primum, qui
 cum Anastasii pontificis Romani tertio pontificatus, Arcadii & Ho-
 norii sexto imperii, atque cum anno Christi nati 400. æra Hispani-
 ca 438. coincidit.

Quo con-
 sule habi-
 tum sit.

^e *Olympius.*] Hic est ille episcopus fama celebris, inter scriptores
 huius temporis clarissimus, de quo hæc Gennadius de viris illustri-
 bus, cap. 24. *Olympius natione Hispanus episcopus, scripsit librum fidei
 aduersus eos qui naturam & non arbitrium in culpam vocant: (ita Ma-
 nichæi dicentes carnem a malo tenebrarum principe esse produ-
 ctam) ostendens non creatione, sed obedientia insertum nature malum.*
 Eiusdem scripta sanctus Augustinus contra Iul. lib. 1. cap. 3. & 7. ci-
 tat, magno hoc præconio: *Olympius Hispanus episcopus, vir magna
 in ecclesia & in Christo gloria, in quodam sermone ecclesiastico: Si fides, in-
 quit: Et paulo infra. Sanctus Olympius dicit.* Baron. anno 405. num.
 58.

Olympius
 quis & qua-
 lis.

^f *Celenis.*] Locus in prouincia Gallæciæ. Ptolemæus, Plinius &
 alii.

^g *Quoniam singuli.*] Hinc patet quod supra dixi, corruptelam di-
 sciplinae ecclesiasticæ in sacris ordinibus conferendis, diu multum-
 que Hispaniarum ecclesias exagitasse; adeo vt tempore huius Con-
 cilii corrupta.

Disciplina
 ecclesiastica
 in Hispania
 corrupta.

cilii vlcus in schisma eruperit. Ex quibus etiam potest intelligi, longe post primum Concilium Toletanum, aliud esse celebratum sub Innocentio, cum iam longe lateque tunc obortum schisma diffusum, magis magisque Hispaniarum ecclesias infestaret. Baron.

Nicæni Concilii auctoritas.

^h *Constituta primitus Concilii Nicæni perpetuo esse seruanda, neque ab iis esse recedendum.*] D. Ambrosius in epistola trigesima secunda ad Valentinianum iuniorem scribens: *Sequor, inquit, tractatum Nicæni Concilii, a quo me nec mors, nec gladius poterit separare.* Idem Basiliius epistola 78. & Leo pontifex sanctissimus & doctissimus in epistola 78. ad Leonem imperatorem: *Non sunt (inquit) omnino inter catholicos computandi, qui diffinitiones venerabilis Synodi Nicæne, vel sancti Calchedonensis Concilii regulas non sequuntur.* Quod illi sancti patres de Nicæna Synodo, & aliis vniuersalibus & œcumenicis Conciliis dixerunt, idem nobis dicere licet & credere de sancto & venerabili Concilio Tridentino, in quo Spiritus sanctus, sicuti in Nicæno, lucem & veritatem patribus ad reuincendas hæreses contulit. *Garsias.*

Tridentini Concilii auctoritas.

Cap. 9. Lucernarium quid.

ⁱ *Lucernarium vero.*] Lucernarium antiquis dicebatur pars prima vespertini officii, quæ nunc vespere dicuntur. Id constat ex Isidoro in regula monachorum, cap. 6. *In vespertinis, inquit, officii, primo lucernarium, deinde psalmi duo, responsorius vnus, & laudes, hymnus atque oratio dicenda est.* Hæc Isidorus. Continebat vero vespertinum officium quatuor psalmos, vt ex regula D. Benedicti liquet, cap. 17. *Vespertina autem synaxis (inquit) quatuor psalmis, cum antiphonis, terminatur.* Quia vero duo priores in lucernarum accensione, & gratiarum actione vespertini luminis legebantur, inde illa prima pars vespertini officii lucernarium appellabatur. Post vespertinum autem officium, completorium Isidorus ibidem ponit, & libro primo de ecclesiasticis officiis. Ex his itaque patet, lucernarium ad nostras vespere pertinere, vt etiam probatur ex Concilio Emeritensi, cap. 2. his verbis: *Vespertino tempore, post lumen oblatum, prius dicitur vespertinum, quam sonum in diebus festis.* Lucernarium itaque dicitur a lucernis accensis. Nam vespertinum officium eo tempore antiquitus fieri consuevit, vt esset diurni officii finis, & diei; vt testatur idem Isidorus libro de ecclesiasticis officiis, cap. de vespertinis: *Vespertinum diuini finis officii, diurna & alterna lucis occasus est.* Et infra. *Vespertinum enim nominatur a sidere quod vespere vocatur, & decedente sole exoritur.* Et lib. etymol. 6. cap. vltim. *Vespertinum officium est in noctis initio; vocatum a stella vespere, qua surgit oriente nocte.* Diuus etiam Hieronymus in explicatione psalmi 119. *Hora tertia oramus, hora sexta oramus, nona lucernarium facimus: vbi nonam pro vltima posuit.* Idem Augustinus in regula secunda. Diuus autem Benedictus in regul. cap. 41. totum ecclesiasticum officium luce diei concludendum præscripsit. *Vespere, inquit, sic agatur, vt lumine lucernæ rescientes non indigeant, sed luce adhuc diu omnia consummentur.* Basiliius lucernarium fieri lib. de Spiritu sancto

ANNO
CHRISTI
400.

c. 29. in exortu Luciferi docet: *Visum, ait, est patribus nostris, vespertini luminis gratiam haudquaquam silentio arripere, sed mox ut apparuit, gratias agere. Quis autem fuerit auctor illorum verborum, qua dicuntur in gratiarum actione ad lucernas, dicere non possumus: populus tamen antiquam profert vocem: neque quiquam visi sunt impietatem committere, qui dicunt: Laudemus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum.* Haëtenus Basilius. Ex quibus sanctorum patrum testimoniis efficitur quod quærebamus; nempe lucernarium ad nostras vespertas pertinere, atque ita dictum a lucernarum accensione. Quare vero prohibeatur lucernarium in villa legi, nisi præsentem episcopo, presbytero vel diacono, colligilicet ex Isidoro in regul. cap. 6. *Post vespertinum, congregatis fratribus, oportet vel aliquid meditari, vel de aliquibus diuina lectionis questionibus disputare, conferendo pie, ac salubriter tamquam meditando disputandoque immorari; quousque completorii tempus possit occurrere.* Eumdem morem in Cypro & Cæsarea Cappadociæ obseruatum tradit Nicephorus lib. 12. cap. 34. ecclesiasticæ historiæ. *Cum similiter, inquit, in Cypro & Cæsarea Cappadociæ, in sabbato & in dominico die, vesperti, post lucernarum accensionem, episcopi & presbyteri sacras scripturas populo exponant.* Cum igitur post lucernarium statim scripturæ interpretatio subiungi solita sit, & id munus episcopo in primis, atque presbytero, vel iis deficientibus, diacono incumbat, merito a patribus cautum est, non nisi aliquo eorum præsentem, lucernarium fieri oportere. *Garstias.*

Lucernariū
cur in villa
prohibea-
tur.

^k *Si quis autem acceptam.* Antiquus ecclesiæ mos fuit, dari fidelibus eucharistiam in manus. Nicephorus lib. 12. cap. 41. miraculum de muliere, quæ accepta communionem, panem supponit, tradit. Est etiam apud Eusebium lib. 7. cap. 33. & 34. ecclesiast. histor. & in Concilio Antiocheno, cap. 36. & apud Balsamonem super Canones sextæ Synodi cap. 36. Idem Dionysius Alexandrinus epistola 5. ad Sixtum papam, quæ extat apud Nicephorum lib. 6. cap. 19. Idem Cyprianus in serm. de lapsis. Quomodo vero in manu accipiebant, explicat Cyrillus Hierosolymitanus catechesi mystagogica 5. *Sinistram, inquit, veluti sedem quamdam subiiciens dextera, qua tantum regem susceptura est, & concaua manu suscipiebat corpus Christi.* Postea vero, propter fraudes impiorum hominum cautum est, vt in os mittatur. Id constat ex Concilio Rothomagensi, cap. 2. Et hoc tempore, non ante, qui accedebat ad communionem, manus in formam crucis figurabat: ex Synodo sexta in Trullo, cap. 102. Idem Damascenus lib. 4. orthodoxæ fidei, cap. 14. *Garstias.*

Cap. 14.
Eucharistia
olim in ma-
nus dari so-
lita, nunc
secus, &
cur.

^l *Pro vxore concubinam habet, a communionem non repellatur.* Per concubinam hoc loco intellige vxorem sine dote & externa solennitate, interuentu consensu mutui perpetuo conuiuendi, ductam. Hoc modo Genes. 25. Agar & Cethura dicuntur concubinæ Abraham, quæ tamen veræ vxores fuerunt, vt patet Genes. 16. de Agar, & Genes. 25. de Cethura. Iustinian. Nouel. 18. cap. 5. quosdam concubinas comparat vxoribus quæ sine dotalium tabularum solennitate ductæ fuerant. Ad quod genus concubinarum referendum est,

Concubina
hoc loco
quæ dica-
tur.

quod scribit beatus Augustinus de bono coniugali, & refertur Canone, Solet. 32. qu. 2. in quibus hæc tria erant necessaria. Primum, ut uterque esset solutus. Secundum, ut daretur mutua fides, quod alteri non iungerentur, neque a procreatione proles abhorrerent. Tertium, ut uterque ad mortem in ea vitæ coniunctione manere proponerent. Hunc contractum nuptias & connubium dici posse sanctus Augustinus concedit: hoc connubio alicui iunctam, uxorem appellare non audeat, quia non interuenerunt dotalia instrumenta, de iure ciuili & canonico requisita ad hoc, ut sit legitima vxor. Can. Aliter. 30. qu. 5. Item prædicta nouella 18. Huiusmodi igitur mulieres cum non essent vxores, vocabantur concubinæ: ob prædicta tria, ac præcipue quod in affectu maritali permanere statuerent, permittebatur ipsis communicare, habebanturque tamquam vxores minus solemniter ductæ. Hoc est quod Gratianus ad finem Canonis, Omnibus, dist. 34. ait: *Concubina hic ea intelligitur, qua cessantibus legalibus instrumentis vnita est, & coniugali affectu assequitur. Hanc coniugem facit affectus, concubinam vero lex nominat.* Vide Bellarm. lib. 3. de Concil. cap. 8. ad 11. obiectionem. Baron. anno 305. num. 59. Item notas Can. 4. distinct. 34. iussu Gregorii duodecimi, decreto Gratiani editas.

Can. 20.
Vnctio ce-
remonialis
presbyteris
concessa.

^m *Statutum est diaconum non chrismare, sed presbyterum absente episcopo: presente vero non, nisi ab ipso fuerit præceptum.*] Hæc verba Canonis intelligenda sunt, non de sacramentali vnctione chrisimatis in fronte, sed de vnctione ceremoniali, quæ in solenni baptismo in vertice baptizandi adhibetur. Hanc ceremoniam vnctionem olim presbyteris interdictam, non nisi cum licentia episcopi ab isdem usurpatam fuisse, expressis verbis quæ supra in notis ad vitam Siluestri litera^k recensuimus, testatur Hugo Victorinus lib. 2. de sacramentis, p. 7. cap. 3. Idem sanctus Leo epistola 86. alias 88. Innocentius primus epistola 1. cap. 3. hunc Canonem ampliare videtur, ut liceat presbyteris, tam presente quam absente episcopo, hanc vnctionem ceremoniam usurpare. Verba illius hæc sunt: *Sine extra episcopum, siue presente episcopo, baptizent.* Quamquam quod dicit, *Presente episcopo*, recte etiam de eius licentia intelligi possit. Vide Suarez tom. 3. de sacramento confirmationis, disput. 34. sect. 2.

Regula fi-
dei hæc
quædo fue-
rit edita.

^a *Incipit regula.*] Quid de regula fidei hoc loco posita sentiam, a multis viris doctis dubitatum, in medium proferam. Serpente in Hispania hæresi Priscilliana, a Marco Ægyptio intra Hispanias illata, Leo papa sanctissimus, qui a Petro non quadragesimus, sed quadragesimus quintus, ut annales Romani tradunt, exiit, Turibium notarium cum epistola ad Synodum Gallæciæ misit, in qua beatus pontifex dogmatis impietate commotus, multa aduersus impiam sectam sancte & docte decreuit: quam Concilium suscipiens, Priscilliani figmenta ex auctoritate beatissimi Leonis damnauit. Eodem tempore idem pontifex alterum Concilium in Hispania fere nationale, ex Tarraconensibus, Carthaginensibus, Lusitanis & Bæticis episcopis indixit, in quo hæc regula fidei aduersus Priscillianum est

ANNO
CHRISTI
400.

edita, transmissaque Balconio metropolitano Gallæciæ, qui tunc etiam Concilium, Turibio instante, agebat. Quam regulam, vt orthodoxam, & a Romano pontifice approbatam, Concilium Gallæciæ suscepit, quod & Celenſe appellatur: forte quia vſitatum eſt C. pro G. poni, vt Gaſpar Caſpar, Gaius Caius, Galba Calba: ſic Celenſe pro Galenſe. Hæc vero duo Concilia a noſtris celebrata ad huius hæreſis extirpationem, non extant; tantum regula fidei ſeruata eſt, in multis aliis Conciliis, cum ageretur de hac hæreſi reuincenda, iterum acclamata & propoſita, vt in hoc primo Toletano, & primo Bracarenſi. Epistoſa Leonis ſcripta eſt ad Turibium notarium: vel forte fuit inſtructio data Turibio, vt in Hispania hæreſim Prifcilliani iugularet. Ex ipſius auctoritate poſtea creatus epiſcopus Aſturiſenſis, libros edidit Leoni dicatos aduerſus Prifcillianum, vt ex epistoſa Montani ad Turibium epiſcopum Paletinum patet. Neque hæc Synodus ſecunda Toletana eſt appellanda, cum illa prima nationalis Synodus potius Tarraconenſis, quam Toletana fuerit. Verum pullulante iterum hæreſi Prifcillianiana, in hac prima Synodo Toletana, æra 435. iterum eadem regula fidei veluti gladio probatiſſimo confoditur, reprimitur & extirpatur, ſicut in Bracar. primo, æra 568. Hæc de regula fidei aduerſus Prifcillianum a patribus Hispaniæ ex auctoritate Romani pontificis Leonis edita. *Hæc Gaſſias.*

Baronius anno 447. num. 15. & ſequentibus, iuſſu ſancti Leonis duo Concilia habita fuiſſe exiſtimat. Vnum Toleti, in quo Carthaginenſis, Luſitaniæ & Bæticæ epiſcopi conuenerunt, quique de rebus in Synodo geſtis (teſte Lucretio) ad Balconium eius prouinciæ primatem Bracarenſem epiſcopum literas dederunt, quæque conſtituerant iuſdem communicarunt. Alterum in Gallæcia ſub Balconio in municipio Celenenſi apud Lucenſem vrbem, cui vna cum Balconio, Gallæciæ prouinciæ epiſcopi interfuerunt, idque ideo, quod Gallæci ſub Sueuorum rege Rechila tunc regnante, reliquæ autem Hispaniarum prouinciæ Theodorico eiufque filio Thorifmundo Gothorum regibus parerent. Quia tamen vna conueniendi cauſa & auctoritas extitit, in vnam eandemque ſententiam conuenerunt: duo hæc Concilia vno eodemque tempore celebrata, in vnum poſtea conſolata fuerunt. Regula autem fidei vtrobique approbata, cum Toletano primo collectoris errore coniuncta fuit. Hæc Baronius prædicto anno 447. Bellarm. lib. 2. de Concil. cap. 8. ad 11. idem de hac regula huic Concilio ſubreptitie ſuperaddita ſentit ac ſcribit.

Quis fuerit Prifcillianus accipe: Hispanus, familia nobilis, diues, acer, facundus, multa lætione eruditus, prauo ſtudio corrumpit optimum ingenium: ex laico & hæreſi infecto Abelæ epiſcopus clam factus, ex omnium hæreticorum ſentina hæreſim hauſit, præfertim Gnoſticorum: contra quem Leo papa in epistoſa ad Aſturiſenſem epiſcopum, & Auguſtinus lib. de hæreſibus ad Quodvult, ſcripſit. Cæſarauguftana etiam Synodus aduerſus eum eſt habita,

Concil. Tom. 3.

Ffff ij

Baronii ſententia de regula fidei.

Quis fuerit Prifcillianus.

demum gladio sæculari interiit. Seuerus Sulpitius lib. 3. sacræ histo-
riæ in fine. *Gasias.*

Error col-
le choris.

^o *Ipsietiam & superscripta viginti Canonum Capitula.*] Hæc verba ab aliquo vel perperam addita, vel non suo loco reposita sunt; quia Canones viginti non alterius Concilii quam huius esse noscuntur. Episcopi etiam subscripti non alii quam huic interfuisse leguntur. Regulam autem fidei loco Canonis 21. superadditam, a prædictis duobus Hispaniæ Conciliis, Leonis tempore celebratis, editam fuisse supra diximus. Baron. anno 447. num. 17.

^p *Incipiunt exemplaria professionum in Concilio.*] Hæc acta Synodi Toletanæ ex antiquo scripto codice, qui asseruatur in regia bibliotheca sancti Laurentii, Ambrosius Morales vir cum primis doctus & de ecclesiasticis antiquitatibus rerum Hispanicarum optime meritis, edidit. Baron. anno 405. num. 43. & 54.

^q *Symphosius episcopus.*] Pater Diçtini, qui vna cum catholicis episcopis aduersus Priscillianistas hæreticos tempore Concilii Cæsaraugustani conuenit, vt ea quæ extant eiusdem Synodi fragmenta declarant.

Diçtinius
quis.

^r *Diçtinius episcopus dixit.*] Diçtinius qui hic palinodiam recantauit, fuit episcopus Asturicensis: claruit egregia sanctitate, cuius memoria anniuersario natali die in Hispania colitur.

An Medio-
lanensis epi-
scopi & Ro-
mani ponti-
ficis æqua-
lis iurisdic-
tio fuerit.

^s *Per sanctum Simplicianum communio redditur.*] In causa Iouiniani & Priscillianistarum, aliorumque hæreticorum, Mediolanensis ecclesiæ episcopi Ambrosius & Simplicianus, mandato pontificis, pontificia vice & legatione fungebantur. Vnde accidit, quod Hispaniarum episcopi hic profiteantur, se lapsis poenitentibus ad ecclesias suas reuocatis non communicaturos, nisi id Romanus pontifex vel sanctus Simplicianus Mediolanensis episcopus rescriberent. In eadem Priscillianistarum causa eandem loquendi formulam vsurpatam habes in Concilio Taurinensi, Can. v. Quisquis igitur hinc arguit, parem fuisse potestatem Mediolanensis episcopi atque Romani pontificis, grauius errat. Baron. anno 405. num. 55. & sequentibus.

Quis Pa-
truinus.

^t *Patruinus episcopus subscripsi.*] An is fuerit episcopus Toletanus, an vero Alterius vel Asturius, qui sexto loco subscribit, docti immerito dubitarunt, vt constat ex Ioanne Vafæo, in chronico. Sanctus Ildefonsus in catalogo virorum illustrium de Asturio sic inquit: *Asturius post Audentium in Toletana vrbe sedis metropolis provincia Carthaginis pontifex successor, vir egregius, &c.* Vnde de alio Asturio qui Audentio successit, loquitur Ildefonsus, de quo sic inquit: *Et in Toletano sacerdos nonus, & in Compluto agnoscitur primus. Patruinus vero in hoc ordine secundus fuit, qui anno Domini 393, ecclesiæ Toletanæ præerat: Asturius vero, circa annum Domini 455. Gasias.*